

ОТНОВО ИСТОРИЯ НА ЕЗИКА В СПИСАНИЕ *БЪЛГАРСКИ ЕЗИК*

Бързият поглед върху съдържанието на поредната книжка показва, че тя до известна степен е продължение на предходната – изследванията, поместени в нея отново имат гледната точка от съвременността към миналите епохи. Тематично преобладават както текстологически, езиковоисторически, диалектоложки, тъй и по-общи културоложки проблеми.

Значителен интерес представлява статията за преводаческите похвати в един от най-интересните, но и най-трудния за тълкуване поетически библейски текст, класиката на еврейската поезия – Песен на песните. Статията убедително показва, че славянският преводач твърде умело се справя с гръцкия текст, като намира нужните български съответствия не само на лексикално, но и на граматическо ниво.

Културологическите текстове не са чест гост на страниците на списанието, затова текстът за лингвокултурният концепт *добро* в езика на Житието на св. Петка от Патриарх Евтимий и в неговата преработка в новобългарските дамаскини трябва да бъде посрещнат благосклонно. Без напътствията на културата, както пише Цв. Тодоров, ние не бихме били сигурни дали сме съобщили и споделили дори най-елементарните си емоции, чувствата на страх или на радост. Знайно е, че културата е сума от характеристики, свързани със социалния живот, колективния начин на живот и мислене, формите на пространството и времето и възприемането им; с езика, религията, семейните структури, строителството на домове и начина им на обитаване, производството на храни и начина на хранене и т.н. Свързаните в социална група индивиди могат да възприемат тези характеристики и като умствени представи. По този начин културата битува на две тясно свързани нива – равнището на социалните практики и равнището на образа, създаден в съзнанието на членовете на общността. Задача на съвременната наука е да не изостава в изучаването на второто равнище чрез еманацията на културните феномени – концептите.

В рубриката *Научни съобщения* откроявам само като „материал за по-нататъшни изследвания“ (както мисли и самата авторка), а именно наброските върху славянския превод на прочутото житие на св. Василий Нови. Безспорният му морализаторски характер се дължи на описаните митарства на душата, които са възпитавали християнските добродетели у десетки поколения в православните етноси и култури. В тези Митарства на душата на преподобната Теодора се обсъждат и тълкуват понятията за греховете на словото, клеветата, лъжата, чревоугодничеството, за криминални деяния като кражбата и убийството, за морални категории като завист, злопаметност, гордост, немилосърдие, жестокост и т.н. – все понятия, които по някакъв начин да станат достъпни и тълкувани така, че да достигнат до сърцето на всеки мирянин от онази епоха. Що се отнася до достъпността, иконографските похвати винаги са били първостепенен помощник за неграмотните – известни са стенописи с Теодорините митарства, създадени преди всичко през възрожденската епоха.

Историческата диалектология е представена в книжката с четирири пълноценни текста на Маргарита Троева, Георги Митринов, Кирил Първанов и Владислав Маринов.

Стефан Смядовски